

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/zajrzyj-do-archiwum/144445,40-rocznica-smierci-prymasa-Stefana-Wyszynskiego-28-maja-2021.html>
03.05.2024, 10:18

40. rocznica śmierci prymasa Stefana Wyszyńskiego - 28 maja 2021

Znaczek wydany przez Solidarność, grafiki, listy, audycje i filmy. W Archiwum IPN Gdańsk znajdują się interesujące materiały dotyczące działalności kardynała.

Stefan Wyszyński urodził się 1 sierpnia 1901 r. w Zuzeli nad Bugiem. Był dzieckiem Stanisława i Julianny z domu Karp. W domu rodzinnym silnie kultywowano tradycje patriotyczne a także religijne, szczególnie kult maryjny, co było powodem wyboru przyszłej drogi życia konsekrowanego. W latach 1920-1924 był klerykiem Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku. Święcenia kapłańskie przyjął 3 sierpnia 1924 r. w katedrze we Włocławku. Studiował na Wydziale Prawa Kanonicznego oraz na Wydziale Prawa i Nauk Ekonomiczno-Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W latach 1931-1939 był profesorem prawa kanonicznego, socjologii i katolickiej nauki społecznej Kościoła w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Kierując równocześnie Sodalicją Mariańską prowadził chrześcijański uniwersytet robotniczy i działalność społeczno-oświatową w chrześcijańskich związkach zawodowych.

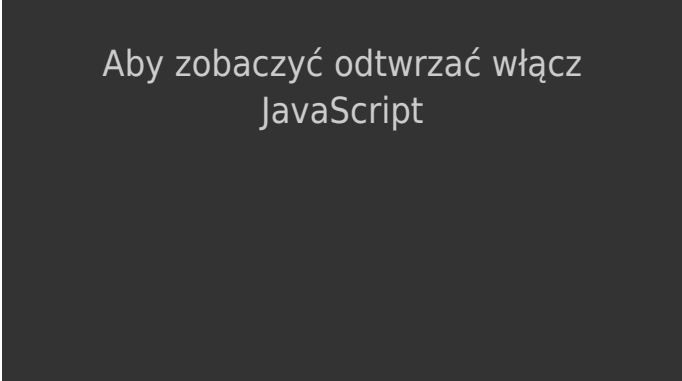
W 1946 r. został mianowany biskupem lubelskim. Porządkował tam zniszczoną przez okupację diecezję, wizytował parafie, wygłaszał liczne kazania, prowadził rekolekcje, organizował kursy katechetyczne, wykładał na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Po śmierci kardynała Augusta Hlonda papież Pius XII 16 listopada 1948 r. podpisał bullę, w której powołał Stefana Wyszyńskiego na arcybiskupa gnieźnieńskiego i warszawskiego, prymasa Polski.

Był inicjatorem porozumienia z władzami komunistycznymi, które zostało zwarte 14 kwietnia 1950 r. Porozumienie stanowiło argument kościoła w walce o swoje prawa. W latach 1953-1956 prymas był internowany w klasztorach w Rywałdzie, Stoczku Klasztornym, Prudniku oraz w Komańczy.

Kardynał Stefan Wyszyński zmarł 28 maja 1981 r. w Warszawie w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego. Miał 80 lat, z których 57 przeżył jako kapłan. Pogrzeb odbył się 31 maja 1981 r., był wielką manifestacją religijno-patriotyczną.

Kardynał Wyszyński był prymasem w czasach najtrudniejszych dla polskiego Kościoła. Był oparciem dla wierzących i wszystkich tych, którzy pragnęli wolnej Polski. Stefan Wyszyński nazywany prymasem Tysiąclecia był nie tylko wybitnym przywódcą duchowym, ale i mężem stanu, autorytetem moralnym, duchowym współtwórcą przemian społecznych, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce. Przeszedł do historii jako jedna z

najwybitniejszych postaci XX wieku i pozostaje autorytetem dla współczesnych pokoleń. W chwili śmierci, w trudnym i przełomowym zarazem momencie, w powszechnym przekonaniu był jedynym gwarantem stabilizacji. Jedynym w kraju autorytetem, z którym liczyły się obie strony: i Solidarność, i komunistyczne władze.

Aby zobaczyć odtworzyć włącz
JavaScript

Stefan Wyszyński był przez większość swojego życia pod stałą obserwacją funkcjonariuszy UB a następnie SB. Bezpieka skrupulatnie rejestrowała każdą wypowiedź, homilię, przemówienie czy listy wychodzące z jego siedziby.

W Oddziałowym Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku znajdują się materiały wytworzone przez organy bezpieczeństwa państwa dot. działalności kardynała Wyszyńskiego. Są to meldunki, informacje, sprawozdania, analizy, raporty. Ponadto dokumentacja Wydziału do spraw Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku zawiera przemówienia, korespondencję oraz orędzia prymasa.

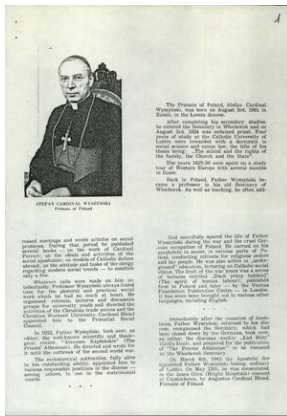
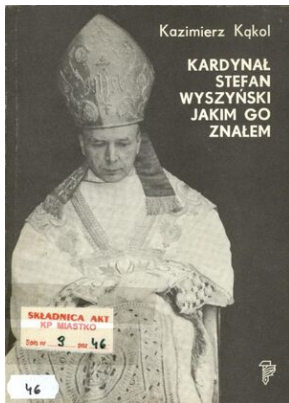
W zasobie znajdują się także materiały przekazane przez prywatnych darczyńców. Są to np. orędzia, homilie przekazane przez Janusza Tołłoczkę, listy prymasa przekazane przez ks. Bogdana Rusinowskiego oraz Grzegorza Wołoszczaka, list papieża Jana Pawła II подарowany przez Roberta Rakowca, fotografie przedstawiające prymasa, które otrzymaliśmy od Zofii Madej, Lecha Tatkovskiego, Romana Jankowskiego i Andrzeja Boczonja. Okoliczności śmierci i pogrzebu prymasa zostały uwiecznione w materiałach audiowizualnych, które również zostały zgromadzone w gdańskim archiwum IPN. Ten bogaty zbiór nagrań i filmów został przekazany przez Kazimierza Koralewskiego i Zygmunta Pałasza. Jest to przede wszystkim materiał dźwiękowy zawierający transmisje z uroczystości pogrzebowych w Warszawie w dniu 31 maja 1981 r., nagrania audycji Polskiego Radia w Warszawie z dnia 28 maja 1981 r. a także nagranie z filmu dokumentalnego z maja 1981 r. poświęconego życiu i działalności prymasa.

Ciekawe dokumenty stanowiące kartki poświęcone prymasowi Stefanowi Wyszyńskiemu, przedstawiające zdjęcie epitafium w Stoczku Klasztornym oraz grafikę z portretem prymasa przekazał Wiktor Usyk.

Opracowała: Anna Nadarzyńska-Piszczewiat

Sanktuarium Matki Pokoju w Słoczu Klasztornym Epitafium Kardynała Stefana Wyszyńskiego Ufundował i poświęcił Kardynał Józef Glemp w 1982 roku

PREMIER POLSKI W 1945/46
1945
Wzrost: 180 cm, 1945-1950

The Premier of Poland
Stefan Wyszyński

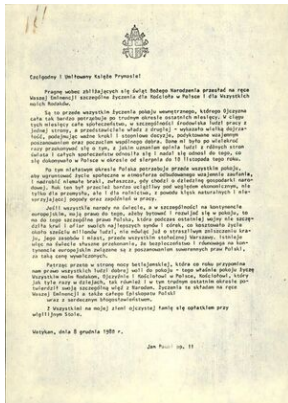
W dniu 20.10.1946 r. Kardynał Stefan Wyszyński, biskup pomocniczy warszawski, został wybrany na pierwszego polskiego prymasa. W tym celu został wyznaczony przez papieża Piusa XII. W tym celu został wyznaczony przez papieża Piusa XII.

1. W dniu 20.10.1946 r. Kardynał Stefan Wyszyński, biskup pomocniczy warszawski, został wybrany na pierwszego polskiego prymasa. W tym celu został wyznaczony przez papieża Piusa XII.

2. W dniu 20.10.1946 r. Kardynał Stefan Wyszyński, biskup pomocniczy warszawski, został wybrany na pierwszego polskiego prymasa. W tym celu został wyznaczony przez papieża Piusa XII.

1. W dniu 20.10.1946 r. Kardynał Stefan Wyszyński, biskup pomocniczy warszawski, został wybrany na pierwszego polskiego prymasa. W tym celu został wyznaczony przez papieża Piusa XII.

2. W dniu 20.10.1946 r. Kardynał Stefan Wyszyński, biskup pomocniczy warszawski, został wybrany na pierwszego polskiego prymasa. W tym celu został wyznaczony przez papieża Piusa XII.

PLIKI DO POBRANIA

[Fragment spektaklu słowno-muzycznego dot. życia i działalności ks. prymasa Stefana Wyszyńskiego \(mp3, 3.06 MB\) 26.05.2021 09:12](#)

[Fragment nagrania transmisji z uroczystości pogrzebowych prymasa Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w dniu 31-05-1981 r. \(mp3, 3.27 MB\) 26.05.2021 09:12](#)

[Fragment nagrania audycji Polskiego Radia w Warszawie z dnia 28-05-1981 r. poświęconej śmierci prymasa Stefana Wyszyńskiego \(mp3, 1.31 MB\) 26.05.2021 09:12](#)